

Makalenin Geliş Tarihi: 17.09.2021
Kabul Tarihi: 24.11.2021
Makalenin Türü: Araştırma-İnceleme

ZONGULDAK İLK KADIN MİLLETVEKİLİ EDİBE SAYAR'IN MECLİS ÇALIŞMALARI (1954-1957)

***

PARLIAMENT ACTIVITIES OF FIRST FEMALE DEPUTY EDİBE SAYAR OF ZONGULDAK (1954-1957)

Esin YÜZBAŞI*

ÖZ

5 Aralık 1934 tarihinde Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı tanınmasının ardından Meclis'in 5. Dönemi için yapılan 1935 yılı Milletvekili Genel Seçimi'nde Meclis'e 17 kadın milletvekili girmiştir. Bu dönemde yapılan ara seçimde 1 milletvekili daha Meclis'e girmesiyle kadın milletvekillerinin sayısı 18'e yükselmiştir. Bu 18 milletvekili Türkiye'nin ilk kadın milletvekilleri olarak tarihteki yerini almıştır. Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı 1934 yılında verilmesine rağmen Meclis'e Zonguldak'ı temsilen ilk kadın milletvekili 2 Mayıs 1954 tarihinde yapılan 10. Dönem Milletvekili Seçimlerinde girmiştir. Hukukçu ve yazar olan Edibe Sayar, Zonguldak'ın ilk kadın milletvekili olmuştur. Edibe Sayar, Meclis'te Dilekçe Komisyon Üyeliği, Maarif Komisyon Üyeliği, Adliye Vekâleti Komisyon Üyeliği, TBMM Başkanlık Divanı Kâtip Üyeliği ve Bütçe Komisyonu Tasnif Heyeti Üyeliği görevlerinde bulunmuştur. Bu çalışmada 10. Dönem Milletvekili Edibe Sayar'ın Meclis'te yaptığı kanun teklifleri, önergeleri, komisyon çalışmaları, konuşmaları ve kâtiplik görevlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kadın Milletvekili, Zonguldak, Edibe Sayar, 1954 Milletvekili Seçimi, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Meclis Çalışmaları

---

* Dr. Antalya, Tarih: esinn-38@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-0685-6120: **Bu makaleye atıfta bulunmak için/To cite this article:** Esin Yüzbaşı, "Zonguldak İlk Kadın Milletvekili Edibe Sayar'ın Meclis Çalışmaları (1954-1957)", Atatürk Üniversitesi, **Atatürk Dergisi**, XI, S.2, (Aralık-2021), s.205-232.

ABSTRACT

After the Turkish women were granted the right to vote and be elected on 5 December 1934, 17 women deputies entered the parliament in the 1935 general election for the 5th term of the parliament. In the by-elections held in this period, the number of female deputies rose to 18, with 1 more deputies entering the parliament. These 18 deputies took their place in history as the first female deputies of Turkey. Although Turkish women were given the right to vote and be elected in 1934, the first female deputy representing Zonguldak entered the parliament in the 10th term parliamentary elections held on May 2, 1954. Edibe Sayar, a lawyer and writer, became the first female deputy of Zonguldak. Edibe Sayar served as Petition Commission Member, Education Commission Member, Ministry of Justice Commission Member, Parliamentary Presidency Council Clerk Member and Classification Member of Budget Committee. In this study, it is aimed to reveal the law proposals, motions, commission studies, speeches and clerk duties of 10th term Deputy Edibe Sayar in the parliament.

Keywords: Women Deputy, Zonguldak, Edibe Sayar, 1954 Parliamentary Election, Turkish Grand National Assembly, Assembly Studies

GİRİŞ

5 Aralık 1934 tarihinde Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun 10. ve 11. maddelerinde değişiklik yapılmasıyla Türkiye'de kadınlar seçme ve seçilme hakkı elde etmiştir. Yapılan değişikliğe göre; yirmi iki yaşını tamamlayan kadın, milletvekili seçme, 30 yaşını tamamlayan kadın ise milletvekili seçilmeye hak kazanmıştır.¹ Kadınlara bu hakkın verilmesinin ardından ülkemizde Meclis'in 5. dönemi için 8 Şubat 1935 tarihinde gerçekleştirilen milletvekili seçimlerinde kadınlar ilk defa milletvekili adayı olabilmıştır. Bu seçim neticesinde, 17 kadının milletvekili seçimini kazanmasıyla ilk kez Meclis'te kadın milletvekili bulunmuştur. Meclis'in 5. döneminde yapılan ara seçim ile 1 kadın milletvekilinin daha Meclis'e girmesiyle Meclis'teki kadın milletvekili sayısı 18'e yükselmiştir.² TBMM'nin ilk kadın milletvekillerine bakıldığında; Mebrure

---

¹ **Resmî Gazete**, 11 Kanun-u Evvel 1934, Sayı: 2877, s.4521.

² Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), **Türk Parlamento Tarihinde Kadın Parlamenterler 1935-2009**, Ankara, 2009, s.16.

Gönenç (Afyonkarahisar), Satı (Hatı) Çırpan (Ankara), Türkan Baştuğ (Antalya), Sebiha Gökçül Erbay (Balıkesir), Şekibe İnel (Bursa), Hatice Özgener (Çankırı), Huriye Öniz (Diyarbakır), Fatma Memik (Edirne), Fakiye Öymen (İstanbul), Benal Nevzat İhtar Arıman (İzmir), Nakiye Elgün (Erzurum), Ferruh Güpgüp (Kayseri), Bahire Bediz Morova Aydilek (Konya), Mihri Pektaş (Malatya), Meliha Ulaş (Samsun), Esmâ Nayman (Seyhan), Sabiha Görkey (Sivas) ve Seniha Hızal (Trabzon) olduğu görülmektedir.³ Bu dönemde Meclis'te kadın milletvekili oranı %4,5 olmuştur. Meclis'in 6. döneminde (1939-1943) ise Meclis'e 16 milletvekili girerken Meclis'teki kadın milletvekili oranı %3,7'dir. Meclis'in 7. döneminde kadın milletvekili sayısı önceki dönem ile aynı olmuştur. Fakat 6. dönemde Meclis'e giren toplam milletvekili sayısı 629 iken bu sayı 7. dönemde 455 olduğu için 7.dönemde kadın milletvekili oranı %3,5'e gerilemiştir. Meclis'in 8. döneminde %2 oranında 9 kadın milletvekili, 9. döneminde ise %0,6 oranında 3 kadın milletvekili Meclis'e girebilmiştir. 1954-1957 yıllarında gerçekleşen Meclis'in 10. döneminde ise; Meclis'e 4 kadın milletvekili girmeye hak kazanmıştır.⁴ Bu milletvekilleri; Zonguldak Milletvekili Edibe Sayar, Ankara Milletvekili Aliye Temuçin Coşkun, İstanbul Milletvekili Hatice Nazlı Tlabar ve İzmir Milletvekili Nuriye Ferhan Erdem olurken hepsinin de Demokrat Parti milletvekilleri olduğu görülmektedir.⁵ Meclis'in 10. döneminde Meclis'e giren kadın milletvekillerinin oranı ise %0,7 olmuştur. 1935 yılında ilk kez Meclis'e milletvekili olarak giren kadınların Meclis'teki oranı %4,5 iken bu oran Meclis'in 10. dönemi için yapılan 1954 yılı seçiminde sadece %0,7 olabilmıştır.⁶

Türkiye'de kadınlara seçme ve seçilme hakkının 1934 yılında verilmesiyle Meclis'in 5. döneminde kadınlar milletvekili olarak Meclis'te yerlerini alabilmiş ancak Zonguldak ilinden ilk kadın milletvekili Meclis'e 10. dönemde girebilmiştir. 1954 yılında yapılan 10. Dönem milletvekili seçimlerinde Edibe Sayar'ın, Zonguldak'tan milletvekili seçilmesiyle Zonguldak'ın ilk kadın Milletvekili Edibe Sayar olmuştur.⁷

2 Mayıs 1954 tarihinde yapılan 10. Dönem milletvekili seçimine bakıldığında;⁸ oy kullanımı saat:08:00 ile 17:00 arasında yapılmıştır.⁹ Ülke genelinde seçime Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), Cumhuriyetçi Millet Partisi (CMP), Demokrat Parti

³ Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK), **Milletvekili Genel Seçimleri 1923-2011**, Ankara, 2012, s. XI.

⁴ TBMM, **Türk Parlamento Tarihinde Kadın Parlamenterler 1935-2009**, s.19.

⁵ TBMM, **TBMM Albümü 1920-2010 (Cilt 2)**, Ankara, 2010, s. 609-678.

⁶ TBMM, **Türk Parlamento Tarihinde Kadın Parlamenterler 1935-2009**, s.19.

⁷ https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/milletvekillerimiz_sd.sonuc?p_donem=&adi=&soyadi=&il=ZONGULDAK&parti=&kelime= Erişim Tarihi: 20.08.2021.

⁸ <https://www.ysk.gov.tr/tr/milletvekili-genel-secim-arsivi/2644> Erişim Tarihi: 20.08.2021.

⁹ **Vatan**, 2 Mayıs 1954, s.1.

(DP), İşçi Partisi (İP) ve Komünist Partisi (KP)¹⁰ olmak üzere 5 parti ve bağımsız adaylar katılmıştır. Meclis'e sadece bu partiler arasından DP, CHP ve CMP milletvekili kazandırabilmiştir.¹¹ Bu dönemde Meclis'e giren milletvekillerine bakıldığında; DP'den 503, CHP'den 31, CMP'den 5 ve Bağımsız 2 olmak üzere toplam 541 milletvekili Meclis'e girmeye hak kazanmıştır. Zonguldak ise bu seçimde Meclis'e 10 milletvekili göndermiş olup¹² milletvekillerinin tamamını DP kazanmıştır.¹³ Bu milletvekilleri; Edibe Sayar, Hüseyin Avni Yurdabayrak, Mehmet Nusret Kirişçioğlu, Cemal Kıpçak, Hakkı Hilalci, Sabih Duralı, Necati Diken, Ali Suat Başol, Hüseyin Balık ve Ahmet Sebati Ataman olmuştur.¹⁴ Bu seçimde Zonguldak'tan Edibe Sayar'ın milletvekili seçilmesiyle de Meclis'e Zonguldak'ı temsilen ilk kadın milletvekili gönderilmiştir.¹⁵

Kadın milletvekillerinin meclis çalışmaları hakkında literatüre incelendiğinde; TBMM'nin ilk kadın milletvekilleri olan 18 milletvekilinin Meclis'teki faaliyetlerinin kısaca araştırıldığı bir çalışma bulunmaktadır.¹⁶ Bu çalışmanın dışında 18 ilk kadın milletvekillerinden sadece birini ele alarak meclis çalışmalarını ortaya çıkaran çalışmalar da yapılmıştır. Meclis çalışmaları ortaya çıkarılan bu milletvekilleri ise; Samsun'un ilk kadın Milletvekili Meliha Ulaş¹⁷, Seyhan'ın ilk kadın Milletvekili Esmâ Nayman¹⁸, İzmir'in ilk kadın Milletvekili Benal Nevzat Arıman¹⁹, Antalya'nın ilk kadın milletvekili Türkan Örs Baştuğ²⁰, Trabzon'un ilk kadın Milletvekili Seniha Hızal

¹⁰ TUIK, **Milletvekili Genel Seçimleri 1923-2011**, s. VII.

¹¹ TUIK, **Milletvekili Genel Seçimleri 1923-2011**, s. 4.

¹² TUIK kaynağında 10.dönem seçimlerinde Zonguldak'tan 11 milletvekili çıktığı görülürken (TUIK, **Milletvekili Genel Seçimleri 1923-2011**, s. 10) TBMM Zabıt Ceridesinde ve TBMM internet sayfasında 10 milletvekili olmasından dolayı 10. dönemde Meclis'te Zonguldak'ı temsilen 10 milletvekili bulunduğu anlaşılmaktadır. TUIK kaynağına ise Zonguldak milletvekili sayısının 10 yazılacak iken sehven 11 yazıldığı anlaşılmaktadır (TBMMZC, I/10, Ankara, 1954, s.5; https://www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/milletvekillerimiz_sd.sonuc?p_donem=&adi=&soyadi=&il=ZONGULDAK&parti=&kelime= Erişim Tarihi: 20.08.2021).

¹³ TUIK, **Milletvekili Genel Seçimleri 1923-2011**, s. 10.

¹⁴ https://www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/milletvekillerimiz_sd.sonuc?p_donem=&adi=&soyadi=&il=ZONGULDAK&parti=&kelime= Erişim Tarihi: 20.08.2021; TBMMZC, I/10, Ankara, 1954, s.5.

¹⁵ https://www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/milletvekillerimiz_sd.sonuc?p_donem=&adi=&soyadi=&il=ZONGULDAK&parti=&kelime= Erişim Tarihi: 20.08.2021.

¹⁶ Ayten Sezer, “*Türkiye'deki İlk Kadın Milletvekilleri ve Meclis'teki Çalışmaları*”, **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, XIV, S.42, (1998), s. 889-905.

¹⁷ Mehmet Aydın, “*Türkiye'nin İlk Kadın Milletvekillerinden Samsun Milletvekili Meliha Ulaş*”, **History Studies**, VI, S.1, (2014), s.29.

¹⁸ Erdem Çanak, “*TBMM'deki İlk Kadın Milletvekillerinden Esmâ Nayman ve Meclis'teki Faaliyetleri*”, **Asia Minor Studies**, S.7, (2016), s. 26.

¹⁹ Selman Yaşar, (2010). “*Türkiye'nin İlk Kadın Milletvekillerinden Benal Nevzat (İştar) Arıman*”, **Pursuit of History**, II, S.4, (2010), s. 203.

²⁰ Sadık Sarısamam, “*Antalya'nın İlk Kadın Milletvekili Türkan Örs Baştuğ'un 5. Dönem TBMM'deki Faaliyetleri*”, **Historical Studies International Journal of History**, XII, S. 4, (2020), s. 2143.

²¹, Edirne'nin ilk kadın Milletvekili Fatma Memik²² ve Erzurum'un ilk kadın Milletvekili Nakiye Elgün²³ olmuştur. Ayrıca, 13. Dönem milletvekili ve aynı zamanda Muş'un ilk kadın milletvekili olan Nermin Çiftçi'nin meclis çalışmalarının ortaya çıkarılması araştırmacı Nevzat Erdoğan tarafından sağlanmıştır ²⁴. 1950-1960 yılları arasında Demokrat Parti döneminde Meclis'te bulunan kadın milletvekilleri ve meclis faaliyetleri üzerine 2017 yılında Filiz Çolak²⁵ ve 2019 yılında İlyas Topçu birer araştırma makalesi yayınlamıştır.²⁶ Bu iki çalışmada da Zonguldak ilk kadın Milletvekili Edibe Sayar'ın TBMM'deki faaliyetlerine kısaca değinilmiştir.²⁷

Bu çalışmada ise Zonguldak'ın ilk kadın Milletvekili Edibe Sayar'ın TBMM'de yapmış olduğu önermeleri, kanun teklifleri, komisyon çalışmaları, kâtiplik görevleri ve konuşmaları ayrıntılı bir şekilde ele alınarak Edibe Sayar'ın meclis çalışmalarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu çalışma, Meclis'te bir kadın milletvekili olarak Edibe Sayar'ın hangi konular üzerinde çalışmalar yürüttüğünü ortaya çıkararak tarih alanına katkı sağlamasının yanı sıra bu çalışmanın gelecekteki milletvekillerine de ışık tutması beklenmektedir. Bu çalışmanın hazırlanmasında, TBMM Zabıt Cerideleri, TBMM kitapları, Milletvekili Hal Tercümesi, Milletvekili Mazbatası, Türkiye İstatistik Kurumu kaynakları, Resmî Gazete, makaleler ve internet kaynaklarından faydalanılmıştır. Çalışmada ana kaynak olarak TBMM Zabıt Cerideleri incelenerek Zonguldak'ın ilk kadın Milletvekili Edibe Sayar'ın Meclis'te yaptığı faaliyetler ortaya çıkarılmıştır.

---

²¹ Sadık Sarısamam, “Trabzon'un İlk Kadın Milletvekili Seniha Hızal'ın TBMM'deki Faaliyetleri”, *Atatürk Yolu Dergisi*, S. 67, (2020), s. 403.

²² Savaş Sertel, “TBMM'de Bir Cumhuriyet Aydını: Dr. Fatma Memik”, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, S. 32, (2015), s.193.

²³ Sadık Sarısamam, “Erzurum'un İlk Kadın Milletvekili Nakiye Elgün'ün 5. Dönem TBMM'deki Faaliyetleri”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.22 (TBMM'nin 100. Yılı ve Millî İrade Özel Sayısı), (2020), s. 92.

²⁴ Nevzat Erdoğan, “Muş'un İlk Kadın Milletvekili, Nermin Çiftçi (1924-2003)”, *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, III, S.1, (2015), s.9.

²⁵ Filiz Çolak, “Demokrat Parti Dönemi'nde TBMM'deki Kadın Milletvekilleri ve Meclis Faaliyetleri (1950-1960)”, *Tarih Okulu Dergisi*, S.32, s.115-158.

²⁶ İlyas Topçu, “Demokrat Parti'li Kadın Milletvekilleri ve Meclis'teki Faaliyetleri (1950-1960)”, *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.17, s.143-162.

²⁷ Filiz Çolak, “Demokrat Parti Dönemi'nde TBMM'deki Kadın Milletvekilleri ve Meclis Faaliyetleri (1950-1960)”, s.135-136; İlyas Topçu, “Demokrat Parti'li Kadın Milletvekilleri ve Meclis'teki Faaliyetleri (1950-1960)”, s.154-155.

28

1- EDİBE SAYAR'IN BİYOGRAFİSİ

Edibe Sayar, 1912 yılında Safranbolu'da doğmuş olup babası Maksut Bey, annesi Hatice Hanım'dır.²⁹ İlkokul tahsilini Zonguldak'ta gören Edibe Sayar, ortaokul ve liseyi İstanbul Pangaltı “*Notre Dame de Sion*” Fransız Kız Lisesi'nde tamamlamıştır.³⁰ Fransızca bilen Edibe Sayar, lise öğreniminden sonra Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde öğrenim görmüş³¹ ve 1939 yılında bu okuldan mezun olarak hukukçu olmuştur.³² Edibe Sayar, çalışma hayatına Zonguldak'ta hukuk alanında yaptığı staj ile başlamıştır. Daha sonra ise hâkim olmaya hak kazanmış ancak bir süre hâkimlik yaptıktan sonra³³ yazarlık yapmaya başlamıştır.³⁴ 1942-1954 yılları arasında³⁵ çeşitli gazete ve dergilerde edebi, sosyal ve politik konuları içeren makaleler yazan Edibe Sayar'ın bazılarını Fransızcadan uyarladığı skeçleri radyoda oynanmıştır.³⁶ Serbest avukatlık da yapan Edibe Sayar, Zonguldak Yardım Sevenler Derneği ve Türk Kadınlar Birliği Başkanlığı görevlerinde de bulunmuştur.³⁷

Meclis'in 10. dönemi için yapılan milletvekili seçiminde Zonguldak'ta kullanılan 197.962 oyun 130.302'sini alarak³⁸ Demokrat Parti'den Zonguldak milletvekili seçilen Edibe Sayar³⁹, 14.05.1954 tarihinde Meclis'e katılarak

²⁸ TBMM, **TBMM Albümü 1920-2010 (Cilt 2)**, s. 677.

²⁹ TBMM, **Türk Parlamento Tarihinde Kadın Parlamenterler 1935-2009**, s.340.

³⁰ https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d10/HT_2207_1_10.pdf Erişim Tarihi: 15.08.2021.

³¹ TBMM, **TBMM Albümü 1920-2010 (Cilt 2)**, s. 677.

³² https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d10/HT_2207_1_10.pdf Erişim Tarihi: 15.08.2021.

³³ TBMM, **Türk Parlamento Tarihinde Kadın Parlamenterler 1935-2009**, s.340.

³⁴ TBMM, **TBMM Albümü 1920-2010 (Cilt 2)**, s. 677.

³⁵ https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d10/HT_2207_1_10.pdf Erişim Tarihi: 15.08.2021.

³⁶ TBMM, **Türk Parlamento Tarihinde Kadın Parlamenterler 1935-2009**, s.340.

³⁷ TBMM, **TBMM Albümü 1920-2010 (Cilt 2)**, s. 677.

³⁸ https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d10/SM_2207_1_10.pdf Erişim Tarihi: 15.08.2021.

³⁹ TBMM, **Türk Parlamento Tarihinde Kadın Parlamenterler 1935-2009**, s.340.

çalışmalarına başlamıştır.⁴⁰ Meclis'in 1. yasama yılında Arzuhal (Dilekçe) Komisyon Üyeliği⁴¹, 2. yasama yılında Maarif Komisyon Üyeliği⁴², 3. yasama yılında TBMM Başkanlık Divanı Kâtip Üyeliği⁴³ ve 4. yasama yılında Adliye Vekâleti Komisyon Üyeliği⁴⁴ ve Bütçe Encümeni Tasnif Heyeti⁴⁵ görevlerinde bulunmuştur.

Evli ve 1 çocuk sahibi olan Edibe Sayar, 24.09.1970 tarihinde vefat etmiştir.⁴⁶

2- EDİBE SAYAR'IN MECLİS ÇALIŞMALARI

Meclis'in 10. dönemi Meclis'te en yaşlı milletvekili olan İstanbul Milletvekili Ali Fuat Cebesoy başkanlığında 14.05.1954 tarihinde saat 15:00'da açılmıştır. Bu açılıшта kâtiplik yapan milletvekilleri ise; Atilla Konuk (Antalya), Hakkı Kurmel (Kayseri), Hicri Sezen (Eskişehir) ve İsmet Uslu (Seyhan) olmuştur. Meclis faaliyetlerine başlanabilmesi için Meclis'in gündeminde ilk olarak milletvekillerinin ant içmesi olmuş ve Afyonkarahisar seçim çevresinden başlayarak milletvekilleri ant içmişlerdir. En son olarak Zonguldak milletvekillerinin ant içmesinin ardından Meclis Başkanı Ali Fuat Cebesoy'unda ant içmesiyle meclis başkanı seçimine geçilmiştir. Yapılan bu seçiminde 489 milletvekili oy kullanmış ve İçel Milletvekili Refik Koraltan 489 oy alarak meclis başkanı seçilmiştir. Meclis başkan yardımcılıklarına ise; Esat Budakoğlu (Balıkesir), Tevfik İleri (Samsun) ve Fikri Apaydın (Kayseri) seçilmiştir. İdare amirliklerine seçilen milletvekillerine bakıldığında ise; Ahmet Kocabıykoğlu (Balıkesir), İhsan Şerif Özgen (Kütahya) ve Mehmet Aldemir (İzmir) olduğu görülmektedir. Kâtiplik seçimleri sonucunda ise seçimi kazanan milletvekilleri; İhsan Gülez (Bolu), Füzünan Tekil (İstanbul), Nazlı Tlabar (İstanbul), Sedat Baran (Çorum), Ömer Mart (Kayseri) ve İbrahim Kirazoğlu (Kayseri) olmuştur. Ardından Cumhurbaşkanlığı seçimi yapılmış ve seçime katılan 513 milletvekilinin 486'sının oyunu alarak İstanbul Milletvekili Celal Bayar Cumhurbaşkanı olarak seçilmiştir.⁴⁷

⁴⁰https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d10/HT_2207_1_10.pdf Erişim Tarihi: 15.08.2021.

⁴¹ TBMMZC, I/10, Ankara, 1954, s.38-39.

⁴² TBMMZC, II/10, Ankara, 1954, s.33-34.

⁴³ TBMMZC, II/10, Ankara, 1955, s.21-22.

⁴⁴ TBMMZC, XIV/10, Ankara, 1956, s.29-30.

⁴⁵ TBMMZC, XIV/10, s.26.

⁴⁶ TBMM, TBMM Albümü 1920-2010 (Cilt 2), s. 677.

⁴⁷ TBMMZC, I/10, s.2-8.

a) Önergeleri

Edibe Sayar, 07.02.1955 tarihinde kadın ve çocuklara karşı yapılan tecavüz olaylarına ait gazetelerde çıkan haberler hakkında Adliye Vekaleti'ne bir soru takriri (önergesi) vermiştir.⁴⁸ Bu önergede Edibe Sayar, bu hoş olmayan hâdiseler hakkında duygularını ve taleplerini şu şekilde yazılı olarak belirtmiştir:

“Zaman zaman gazetelerde kadın ve çocuklara karşı zor kullanmak suretiyle yapılan muhtelif tecavüz hâdiselerini büyük bir teessürle okumakta, bu suçları irtikab eden vicdansızlara karşı derin bir nefret hissi duymaktayız.

*Muhterem Türk ailesinin ve cemiyetimizin temel taşı olan çocuklarımızdan, böyle çirkin hâdiselere maruz kalanların isim, hüviyet ve adreslerinin gazetelerde teşhir edilmesi vicdanlarda tepki yaratmakta olduğundan, muhterem Adliye Vekilimizin bu husustaki görüş ve mütalaalarını sözlü olarak açıklamaları hususunda delalet buyurulmasını saygı ile arz ve rica ederim”.*⁴⁹

Meclis'in 14.02.1955 tarihinde yapılan 40. birleşiminde bu konu yeniden gündeme gelmiş ancak Adliye Vekilinin Meclis'te bulunmaması sebebiyle Zonguldak Milletvekili Edibe Sayar'ın bu soru önergesi, nizamname gereğince bir sonraki birleşime (inikada) bırakılmıştır.⁵⁰ Edibe Sayar'ın soru önergesi Meclis'in 41. birleşiminde tekrar gündeme gelmiş ve Meclis Başkanı tarafından Sayar'a soru önergesinin okutulmasının ardından önerge Adliye Vekili Osman Şevki Çiçekdağ tarafından cevaplanmıştır. Osman Şevki Çiçekdağ'ın cevabı ise şu şekilde olmuştur:⁵¹

“Zonguldak Mebusu muhterem arkadaşımız Edibe Sayar'ın şifahi sual takririne cevabımı kısaca arz ediyorum:

Muhterem arkadaşımızın tevcih buyurdukları şifahi sual takriri cidden üzerinde durmaya değer mühim bir mevzudur.

Yine, muhterem arkadaşımız bu mühim mevzuda bir kanun teklifini de Yüksek Meclis'e takdim etmiş bulunmaktadır. Bu itibarla keyfiyeti tetkik edip vekâletimizin görüşünü, teklifin alakalı encümünde tetkik ve müzakeresi esnasında arz edeceğim.” Adliye Vekili Osman Çiçekdağ'ın verdiği bu cevap karşısında Edibe Sayar:

“Muhterem arkadaşlar; Sayın Adliye Vekilimizin bu hususta vermiş oldukları izahattan dolayı kendilerine çok teşekkür ederim. Bu hususta beni desteklemiş bulunuyorlar.

⁴⁸ TBMMZC, V/10, Ankara, 1955, s.23.

⁴⁹ TBMMZC, V/10, s.134.

⁵⁰ TBMMZC, V/10, s.96.

⁵¹ TBMMZC, V/10, s.134-135.

Muhterem arkadaşlar; hakikaten tecavüze uğrayan kadınların, gazetelerle umumi efkâra teşhir edilmelerinde hiçbir içtimai fayda yoktur. Zira onlar suçlu değildir ki teşhir edilsinler. Bilakis çok çirkin ve iğrenç bir hâdisenin kurbanı olmuşlardır. Hal böyle iken bir de onların isim, hüviyet ve adresleriyle umumi efkâra ilan ederek cemiyet içinde büsbütün müşkül bir duruma sokmaya hakkımız olmamalıdır.

Hâdiseyi hangi cepheden ele alırsak alalım, aile hayatı bakımından olsun, çocukların istikbali bakımında olsun, içtimai hayatımızın düzeni bakımından olsun, tecavüze uğrayan bir kadının gazetelerle isminin açıklanması hiçbir zaman müspet karşılanmamalıdır. Zira bu kabil neşriyat o kadının sarsılan saadeti ile, izzeti nefsi ile, içtimai mevki ile, istikbali ile, hulasa bir kalemi ile: bütün hayatı ile oynamaktan başka bir şey değildir.

Meseleyi, tecavüze uğrayan çocuklar bakımından mütalaa edecek olursak yine aynı üzüntüyü duymamaya imkân yoktur. Küçük yaşta böyle çirkin bir hâdiseye maruz kalmış bir çocuğun umumi efkâra teşhir edilmesi şöyle dursun, onun cemiyet tarafından bilhassa korunması icap eder. Onu teşhir etmekle ne elde edilecektir? Hangi mantık ve mülâhaza bize böyle bir teşhir salâhiyeti verebilir? Böyle kötü bir durumu umumi efkâra açıklamak, o çocuğu küçük yaşta, henüz hayata atılmadan mânen öldürmek demektir muhterem arkadaşlar.

Bu mevzuda bir de kanun teklifi yapmış bulunuyorum. Teklifim Umumi Heyete geldiği takdirde desteklemenizi bilhassa rica ederim”⁵² diyerek duygu ve düşüncesini onaylayan Adliye Vekili Osman Çiçekdağ’a teşekkürlerini sunmuş ve bu konu üzerinde hassasiyetle durmaya devam edeceğini hatta bu hususta bir de kanun teklifi yapmış olduğunu dile getirmiştir.

Edibe Sayar’ın bir de 11.04.1955 tarihinde Meclis’te Neşir Yolu ile veya Radyo ile İşlenecek Bazı Cürümler hakkındaki 6334 sayılı kanunun 3. fıkrasının değiştirilmesi ile ilgili daha önce sunduğu kanun teklifinin geri verilmesi ile ilgili bir önergesi olmuştur. Bu önergede, bu kanun teklifinin Basın Kanunu’nun 33. maddesine, aynı anlamda bir fıkra eklenerek çıkarılmasının daha uygun olacağını dile getirmiştir.⁵³ Edibe Sayar, önergeyi geri çekme sebebini ise şu şekilde ifade etmiştir:

“Muhterem arkadaşlar; yüksek malûmları olduğu üzere, bundan bir müddet evvel Neşir Yolu ile veya Radyo ile İşlenecek Bazı Cürümler hakkında bir kanun

⁵² TBMMZC, V/10, s. 134-135.

⁵³ TBMMZC, VI/10, Ankara, 1955, s.267.

teklifinde bulunmuştum. Bu teklifim, tecavüze uğrayan kimselerin isim, resim ve hüviyetlerinin gazetelerle umumi efkâra teşhir edilmemesini temin yolunda idi.

Bilâhara, yapmış olduğum bu tetkikat neticesinde, Basın Kanunu'nda neşir memnuniyeti ile alâkalı hükümler gördüğümde ve teklifimin, burada yer almasının kanun tekniği bakımından daha uygun olacağı kanaatine varmış bulunduğumdan mezkûr teklifimi geri alarak Basın Kanunu'nun 33. maddesine, aynı mealde bir fıkra eklenmesi yolunda ikinci bir teklifte bulundum.

*Bu teklifim de Adliye encümenince müzakere edilerek, bugün ittifakla kabul edilmiş bulunmaktadır. Keyfiyeti bilvesile ile arz ederim”.*⁵⁴

Bu önergelerin dışında Edibe Sayar, 08.06.1956 tarihinde yapılan Meclis'in 74. birleşiminde İşçilere Hafta Tatili ve Genel Tatil Günlerinde Ücret Verilmesi ile ilgili kanunun bazı maddelerinde değişiklik yapılması hakkındaki kanun için yapılan müzakereler uzayınca, müzakerenin yeterliliğinin oylanması için bir önerge de bulunmuştur. Oylamada Manisa Milletvekili Muammer Alakant'ın müzakerenin yeterli olmadığını dile getirmesine rağmen oylamada müzakerenin yeterli olduğu kabul edilmiştir.⁵⁵

Ayrıca Edibe Sayar, 15.05.1957 tarihinde gerçekleşen 68. birleşimde Korunmaya Muhtaç Çocuklar ile ilgili 5387 sayılı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi müzakereleri yapılırken söz alarak, Madde 9'da bulunan “birinci” kelimesinin “dördüncü” olarak değiştirilmesini talep etmiş ve oylama sonucunda bu talebi kabul edilmiştir.⁵⁶ 18. Maddede de Edibe Sayar, yine Muvakkat Encümen Muharriri olarak söz almış ve bu maddede bir hata tespit ettiğini dile getirerek maddenin 4. ve 5. satırlarında bulunan “birlik idare heyetine” ifadesinin “birlik encümenince” olarak değiştirilmesini talep etmiştir. Meclis başkanı, Edibe Sayar'ın bu isteğini oylamaya sunmuş ve oylama sonucunda değişiklik kabul edilmiştir.⁵⁷

b) Kanun Teklifleri

Zonguldak Milletvekili Edibe Sayar, 09.02.1955 tarihinde Neşir Yoluyla veya Radyo ile İşlenecek Bazı Cürümler ile ilgili 6334 sayılı kanunun 1. maddesinin 3. fıkrasının değiştirilmesi hakkında Adliye encümenine bir kanun teklifi sunmuştur.⁵⁸

---

⁵⁴ TBMMZC, VI/10, s. 267.

⁵⁵ TBMMZC, XII/10, Ankara, 1956, s.243-257.

⁵⁶ TBMMZC, XIX/10, Ankara, 1957, s.173-175.

⁵⁷ TBMMZC, XIX/10, s.177.

⁵⁸ TBMMZC, V/10, s.37.

Meclis'in 11.04.1955 tarihinde yapılan 62. birleşimde Edibe Sayar'ın, daha önce yapmış olduğu Neşir Yolu ile veya Radyo ile İşlenecek Bazı Cürümler hakkındaki 6334 sayılı kanunun 3. fıkrasının değiştirilmesi ile ilgili kanun teklifinin geri verilmesi ile ilgili bir takriri olmuştur. Teklifi geri çekmesinin sebebini ise Sayar, bu kanun teklifinin Basın Kanunu'nun 33. maddesine aynı anlamda bir fıkra eklenmesinin daha uygun olacağı şeklinde açıklamıştır.⁵⁹ Sayar'ın 6334 sayılı kanununda değişiklik içeren kanun teklifini geri çekme talebi 13.04.1955 tarihinde Meclis'te uygun görülerek geri verilmiştir.⁶⁰

5680 Sayılı Basın Kanunu'nun 33. maddesinin değişikliğine dair kanun teklifi ise şu şekilde olmuştur:

"MADDE 1: 5680 Sayılı Kanun'un 33. Maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 33: Âdabı umumiye ve nizamı aile aleyhine işlenen suçlarda, tecavüze uğrayan kadın ve çocukların isim, resim ve hüviyetlerinin teşhiri ile kanunen evlenmeleri menedilmiş kimseler arasındaki cinsi münasebetlere müteallik haber ve yazıların neşri yasaktır. Hilâfına hareket edenler hakkında 100 liradan 1000 liraya kadar para cezasına hükmolunur.

MADDE 2: Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3: Bu kanunun Hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur".⁶¹

Meclis başkanlığınca bu kanun teklifi Adliye encümeninin görüşleri alınması için gönderilmiş ve Adliye Encümeninin değerlendirmesi sonucunda kanun teklifinde değişiklik yapılarak teklif şu hale gelmiştir:

"MADDE 1: 5680 Sayılı Kanun'un 33. Maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 33: -1. Kanunen evlenmeleri menedilmiş kimseler arasındaki cinsi münasebetlere dair haber ve yazıların,

2. Türk Ceza Kanunu'nun 414, 415, 416, 421, 426, 429, 430, 435, 436, 440, 441 ve 442 nci maddelerinde yazılı hükümlere müteallik haber ve yazıların yayınlanması halinde mağdurların isim, hüviyet ve resimlerinin, neşri yasaktır. Hilâfına hareket edenler 300 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezası veya yedi günden üç aya kadar hapis cezası verilir.

⁵⁹ TBMMZC, VI/10, s.267.

⁶⁰ TBMMZC, VI/10, s.298.

⁶¹ TBMMZC, VI/10, s. 250 (Ek4)

MADDE 2: Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

*MADDE 3: Bu kanunun Hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur”.*⁶²

Zonguldak Milletvekili Edibe Sayar’ın Basın Kanunu’nun 33. Maddesinin değiştirilmesi ile ilgili kanun teklifi ve Adliye Encümeninin Mazbatası (Adliye Komisyonunun Tutanağı) Meclis’in 25.04.1955 tarihinde yapılan 67. birleşiminde tekrar gündeme gelmiş ve Edibe Sayar Meclis’te kanun teklifinin önemini anlatan bir konuşma yaparak, kadınların ve çocukların uğradıkları tecavüz hadiselerinin gazetelerde teşhir edilmemesinin gerekliliğini şu şekilde vurgulamıştır:

“Muhterem arkadaşlar; huzurunuzda gelmiş bulunan kanun teklifim hakkında kısaca mâruzatta bulunma müsaadelerinizi rica ederim.

Malûmunuz olduğu üzere bu kanun teklifimi içtimai bir yaramızı sarmak maksadıyla yapmış bulunuyorum. Zira çok büyük bir esefle belirtmek lâzımdır ki gazetelerimizde, ahlâka, âdaba ve aile nizamına aykırı olarak işlenen hâdiselere ait yazılara sık sık tesadüf edilmektedir. Meselâ, bir gün bir küçük yavruya, bir başka gün bir kadın veya genç kıza tecavüz edildiğini görüyoruz, okuyoruz. Tehditle veya cebir kullanmak suretiyle kaçırılan veya fuhuşa teşvik edilen bir günahsız, bir mâsum gazete sütunlarında yazılıp çiziliyor. Yani bütün bu çirkin hâdiselerin suçsuzu da suçlusu gibi umumi efkâra teşhir ediliyor. Bu suretle de açılmış olan bir yara deşiliyor ve mağdur da artık sanki suçluymuş gibi cemiyet nazarında bir hiç oluyor. Suçlunun ve hâdisenin yazılması cemiyet için bir ibret teşkil edebilir. Ama mağdurun yazılmasıyla hiçbir şey elde edilemeyecektir. Teklifim; Basın Kanunu’nun 33. maddesine bir fıkra eklenmesi suretiyle Ceza Kanunumuzun bazı maddelerinde yazılı cürümlere mütaallık haber ve yazıların yayınlanması halinde mağdurların isim, resim ve hüviyetlerinin neşrini men eder mahiyettedir. Arz etmiş olduğum gibi, bu teklifim yüksek heyetinizce tasvip buyurulduğu takdirde bu kabil hâdiseler gazetelerde yine yazılacak, yalnız mağdurların isim, resim ve hüviyetlerinin neşri yasak edilmiş bulunacaktır.

Muhterem arkadaşlarım; suçsuz bir insanı cemiyet nazarında küçültmek ve onu müşkül duruma sokmak herhalde hiçbir adalet kaidesiyle kabili telif değildir. Teklifimin matbuat hürriyeti ile de alâkası olmadığı aşikârdır. Esasen hâdise ve suçlu yazıldıktan sonra mağdurun açıklanmasına ne lüzum vardır?

---

⁶² TBMMZC, VI/10, s. 250 (Ek4)

Muhterem arkadaşlar; yüksek huzurunuzu daha fazla işgal etmek istemiyorum. Mâruzatıma bu kadarla son verirken mezkûr kanun teklifimin kabul edilmesini bilhassa istirham edeceğim.”

Edibe Sayar'ın bu konuşmasının ardından kanun teklifi üzerine Meclis'te müzakere yapılmaya başlanmıştır.⁶³ Müzakereler uzayınca Edibe Sayar söz alarak şu şekilde bir konuşma yapmıştır;

“Muhterem arkadaşlar; teklifimin bu kadar uzun bir müzakere açacağını katiyen ümit etmemiştim. Çünkü bu kanun teklifimi yaparken evvelâ düşündüm, bir kanun teklifi niçin yapılır? Muhakkak ki, eğer memlekette böyle bir kanuna ihtiyaç varsa yapılır. Binaenaleyh ben bu şekildeki neşriyatın sizleri olduğu gibi beni de rencide ettiğini derin bir şekilde hissederek böyle bir kanun teklifine lüzum olduğu kanaatine vardım ve teklifimi yaptım.

Nitekim, şimdi meclis tatilinde otobüs durak yerlerine gittiğiniz zaman görürsünüz ki, birçok gazeteci çocuklar ellerinde gazeteler, işte filân kadının kaçırıldığını, 13 yaşındaki bir kız çocuğunun tecavüze uğradığını, isim, resim göstermek suretiyle bağırarak, çağırarak teşhir etmekte ve bizleri rencide etmektedirler.

Binaenaleyh bu vaziyet karşısında düşündüm, dedim ki, bir genç kız bu şekilde teşhir ediliyor, belki bu şekildeki neşriyat, yarın onun evlenmesine de mâni olacaktır. Bir evli kadın kaçırılıyor, belki yarın onun yuvası yıkılacak, kocası onu terk edecektir; halbuki bu kadın bigünahtır. Binaenaleyh cemiyetimizde hakikaten böyle bir yara mevcuttur. Bunu nasıl kapatabiliriz, bu bir kanun mevzuu olabilir mi, olamaz mı? Mevzuu üzerinde Meclis'teki yüksek bilgilerine itimat ettiğim arkadaşlarımla, adliyeciler arkadaşlarımla görüştim. Hepsi yerinde olacaktır, dediler. Bunun üzerine kanun teklifimi hazırladım. Bugünkü müzakeresi sırasında bilhassa gazeteci arkadaşlarımla bu hususta çok hassas konuştuklarına şahit oldum. Arkadaşlarımla bu hassasiyetini tabii görmekteyim; zira her gazeteci kalemi eline aldığı zaman kolay bir şekilde haber yazmak ister.

Fakat benim teklifim onların haber yayınlamalarına mâni olacak bir hüküm değildir. Hâdiseyi ve suçluyu yazacak, mağdurun ismini yazmayacaktır. Burada matbuat hürriyetiyle ne gibi bir alâka görüyorlar ki, gazeteci arkadaşlarımla feryadü figan ediyorlar, bunu anlamıyorum. Bilhassa, acaba ecnebi memleketlerde böyle bir kanun var mı? dediler. Biz, bir kanun teklifi yaparken, mutlaka acaba başka

---

⁶³ TBMMZC, VI/10, s. 466-470.

memleketlerde böyle bir kanun var mıdır? diye etüt mü yapıyoruz, yoksa bu bizim cemiyet için zaruri olduğu için mi bir kanun teklifi yapıyoruz? Daha evvel bu münasebetle, verdiğim bir takrirle Sayın Adliye Vekilimizden bunu sorduğum zaman hükümetin de bu hususta müspet bir beyanda bulunduğunu hepimiz duyduk. Binaenaleyh yazıları veya suçluyu demek suretiyle bu mevzuu geniş şekilde izaha kalkarak bu kanun teklifinin geri çevrilmesi veya kabul edilmemesi yoluna gidilmesinden büyük bir üzüntü duymaktayım. Getirdiğim bu kanun teklifiyle cemiyetin büyük bir yarası kapanmış olacaktır. Ne kanun aleyhinde konuşan arkadaşlarıma ve ne de herhangi bir gazeteci arkadaşına bu hususta kırılmış değilim.

Onun için daha fazla konuşmak istemiyorum, öyle zannediyorum ki Yüksek Heyetiniz bu hususta tamamen aydınlanmıştı. Bunda ne matbuat hürriyetinin takyidatı vardır ne de Ceza Usulü Muhakemeleri Kanununa aykırı bir cihet. Binaenaleyh sözlerimi burada bitiriyorum, ne kadar konuşsana aynı şeyleri tekrardan başka bir şey yapmayacağım, çünkü bu dâvaya cidden inanmış bulunuyorum. Sizlerin de inanmış olduğunuzu yüzlerinizden anlıyorum. Onun için teklifimin kabulünü rica ederim. Gazeteci arkadaşlarımdan özür dilerim, kendileri bunu matbuat hürriyetinin takyidi gibi görmesinler. Bu münasebetle bu kanun teklifim hakkında gazetelerde çıkan yazılardan birkaçını müsaadenizle okumak istiyorum. Vatan gazetesinde eski bir gazeteci arkadaş aynen şöyle yazmaktadır:

“Lüzumlu bir tasarı”

“Eski bir gazeteci olmak sıfatıyla basına mümkün olduğu kadar geniş hürriyet verilmesini isterim. Bu hürriyeti tahdit etmek üzere vakit vakit ortaya çıkan tasarılarından çoğunu lüzumsuz, hatta zararlı bulurum. Fakat son günler zarfında Zonguldak Mebusu Edibe Sayar'ın yaptığı kanun teklifini iyi karşıladığımı söylemeyi bir vazife bilirim.”

Bu gazeteci arkadaşı kalben tebrik ederim. Zira gazeteci olmakla beraber bunu itiraf etmiştir. Devam ediyor:

“Zonguldak Mebusunun teklifine göre, umumi âdap ve aile nizamı aleyhindeki suçlarla tecavüze mâruz kalan kadın ve çocukların isimleri neşredilmeyecek, resimleri basılmayacaktır. Bu hakikaten lüzumlu bir şeydir. Tecavüze uğrayan ve perişan olan bir vatandaşı bir de teşhir etmeyi insani duygular kabul etmez.

Umumi âdap ve aile nizamı aleyhindeki suçların bütün tafsilâtiyle neşredilmesi de ahlâk bakımından çirkin şeydir.” Ve devam ediyor. Zafer gazetesinde de bir yazı

*okuyayım müsaadenizle. (Lüzum yok sesleri) O halde maruzatım bundan ibarettir. Teklifin kabulünü tekrar rica ediyorum”.*⁶⁴

Edibe Sayar'ın konuşmasının ardından meclis başkanı kanun teklifinin maddelerine geçilip geçilmemesi için oylama yapmış ve oylama sonucunda kanun teklifinin maddelerine geçilmesi sonucu çıkmasıyla maddeler üzerinde müzakereye başlanmıştır. Ancak birleşimde saatin 18:05'i bulmasıyla müzakerenin devamının 27 Nisan 1955 Çarşamba günü saat 15:00'da toplanmak suretiyle devam edileceği bildirilerek celse kapanmıştır.⁶⁵

27 Nisan 1955 tarihinde milletvekilleri Meclis'in 68. birleşimi için toplanmış ve birleşimde Edibe Sayar'ın kanun teklifi müzakereleri de devam etmiştir. Bu kanun teklifi hakkında söz alan milletvekilleri ise; Cevat Ülkü (Aydın), Hulusi Köymen (Bursa), Muhlis Tümay (Manisa), Mehmet Ali Sebük (İzmir), Müfit Erkuyumcu (Bursa), Tahir Taşer (Kırşehir), Hasan Erdoğan (Kars), Adliye Encümeni Namına: Nusret Kirişcioğlu (Zonguldak), Mekki Said Esen (Balıkesir), Abdulkadir Eryurt (Erzurum), Hidayet Aydın (Konya), A. Hamdi Sancar (Denizli), Sabri Dilek (Trabzon), Turan Güneş (Kocaeli), Selahattin Karayavuz (Trabzon), Hüseyin Ortakçioğlu (Çorum), Aziz Özbay (Urfa) ve Kemal Balta (Rize) olmuştur. Söz alan milletvekilleri arasında birden fazla söz alan da olmuştur. Daha sonrasında ise meclis başkanı müzakerenin yeterli olup olmadığını düşünen milletvekillerin takrirlerini okutup oylama yapmıştır. Ancak müzakere devam ederken saatin 17:50 olması sebebi ile birleşime son verilmiştir.⁶⁶ Müzakerenin devamı ise 04.05.1955 tarihinde yapılmış olup Edibe Sayar'ın kanun teklifi müzakereler sonunda;

“MADDE 1: 5680 Sayılı Kanun'un 33. Maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 33: -1. Kanunen evlenmeleri menedilmiş kimseler arasındaki cinsi münasebetlere dair haber ve yazıların, 2. Türk Ceza Kanunu'nun 414, 415, 416, 421, 426, 429, 430, 435, 436, 440, 441 ve 442 nci maddelerinde yazılı hükümlere mütaallik haber ve yazıların yayınlanması halinde mağdurların hüviyetlerini açıklayan malûmat ve resimlerinin, neşri yasaktır. Hilâfına hareket edenler 300 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

⁶⁴ TBMMZC, VI/10, s. 484-501.

⁶⁵ TBMMZC, VI/10, s.466-470.

⁶⁶ TBMMZC, VI/10, s.484-501.

Fiilin tekrürü halinde 1000 liradan 3000 liraya kadar ağır para cezası veya yedi günden üç aya kadar hapis cezası verilir.

MADDE 2: Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3: Bu kanunun Hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur” şekliyle ilk önce madde madde oylanmış ve maddelerin kabul edilmesiyle de kanun teklifi tümüyle oylanarak kabul edilmiştir.⁶⁷

Edibe Sayar’ın diğer kanun tekliflerine bakıldığında; hususi otomobillerden vergi alınması ve alınan bu vergiden elde edilen ücretin Çocuk Esirgeme Kurumuna verilmesi hakkında kanun teklifi⁶⁸ ve Eczacılar ve Eczaneler ile ilgili 6197 Sayılı Kanun’un 36. ve 37. maddelerinde değişiklik yapılması hakkındaki kanun teklifi olmuştur ki bu kanun teklifini meclis başkanlığı 01.02.1956 tarihinde Sıhhat ve İctimai Muavenet ve Adliye Encümenlerine değerlendirilmeleri için göndermiştir.⁶⁹

Ayrıca Edibe Sayar tarafından Meclis’in 10. döneminin 27.11.1957 tarihinde gerçekleşen 48. birleşiminde, Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına ait 1219 sayılı kanuna ek olarak bir kanun teklifi sunulmuş ve bu teklif meclis başkanlığınca Sıhhat ve İctimai Muavenet ve Adliye Encümenlerine görüşlerinin alınması için gönderilmiştir.⁷⁰

c) Komisyon Çalışmaları

Edibe Sayar, Meclis’te Dilekçe Komisyon Üyeliği, Maarif Komisyon Üyeliği, TBMM Başkanlık Divanı Kâtip Üyeliği ve Adliye Vekâleti Komisyon Üyeliği ve Bütçe Encümeni Tasnif Heyeti Üyeliği yapmıştır. Edibe Sayar’ın komisyon üyelilikleri ve çalışmalarına bakıldığında;

Meclis’in 24.05.1954 tarihinde yapılan 3. birleşiminde encümen azası (komisyon üyesi) seçimleri yapılmış ve bu seçimde Zonguldak Milletvekili Edibe Sayar’ın da aralarında bulunduğu 23 Milletvekili Dilekçe Komisyon Üyesi olarak seçilmiştir.⁷¹ Edibe Sayar, 2. yasama yılında ise 10.11.1954 tarihinde yapılan seçim sonucunda Maarif Encümeni Azalığına seçilmiştir.⁷² Zonguldak Milletvekili Edibe Sayar’ın da

⁶⁷ TBMMZC, VII/10, Ankara, 1955, s.64-65.

⁶⁸ TBMMZC, X/10, Ankara, 1956, s.1276.

⁶⁹ TBMMZC, X/10, s.4.

⁷⁰ TBMMZC, XVII/10, Ankara, 1957, s.995

⁷¹ TBMMZC, II/10, s.38-39.

⁷² TBMMZC, II/10, s.33-34.

üyesi olduğu Maarif Komisyonu'na, 3656 sayılı kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde değişiklik yapılması ile ilgili tutanak gelmiştir.⁷³

Ayrıca 5441 Sayılı Devlet Tiyatrosu Kuruluşu hakkındaki kanununun 5, 8 ve 10. maddelerin değişikliği ile ilgili kanun teklifi Maarif ve Bütçe komisyonlarına değerlendirmeleri için gönderilmiş, Edibe Sayar'ın da üyesi olduğu Maarif Komisyonu ve Maarif Bakanlığı temsilcilerinin de katılımıyla gerekli müzakereler yapılmıştır. Müzakere sonunda kanun teklifi komisyona geldiği şekliyle kabul edilerek komisyon tarafından Yüksek Başkanlığa görüşleri bildirilmiştir.⁷⁴

Meclis'in 12.11.1956 tarihli 2. birleşiminde encümenlikler için tasnif heyetleri seçimleri yapılmış olup Edibe Sayar, Bütçe Encümeni için Tasnif Heyeti'ne seçilen 4 milletvekilinden biri olmuştur. Diğer milletvekilleri ise; Nuri Ocakcıoğlu (Malatya), Muhit Tümerkan (Sinop) ve Sabri İşbakan (Ordu) olmuştur.⁷⁵ Aynı birleşimin 2. celsesinde encümenlikler için aza seçimleri yapılmış ve Adliye Encümeni Azası olarak seçilen 34 milletvekili arasında Edibe Sayar da yer almıştır.⁷⁶

d) Kâtiplik Görevleri

Meclis'in 10. dönemi 3. yasama yılı 01.11.1955 tarihinde yapılan birleşim ile başlamış ve bu birleşimde meclis başkanı seçimi yapılmıştır. Seçim sonunda İçel Milletvekili Refik Koraltan meclis başkanı olmuştur. Meclis Başkan Vekilliklerine ise; Esat Budakoğlu (Balıkesir), Fikri Apaydın (Kayseri) ve Şemi Ergin (Manisa) seçilmiştir. Ardından, Riyaset Divanı Kâtiplik leri seçimi gerçekleştirilmiş ve Zonguldak Milletvekili Edibe Sayar'ın da aralarında bulunduğu 6 milletvekili 350'şer oy alarak kâtip olarak seçilmişlerdir. Diğer kâtip üyeleri ise; Atilla Konuk (Antalya), Ömer Mart (Kayseri), İhsan Gülez (Bolu), Übeydullah Seven (Hakkâri) ve İbrahim Kirazoğlu (Kayseri) olmuştur.⁷⁷ Riyaset Divanı Katipliğine seçilen Edibe Sayar, 16.12.1955 tarihinde saat 18:12'de başlayan birleşimin 2. celsesinde kâtip olarak görevine başlamıştır.⁷⁸ Daha sonra Edibe Sayar, Meclis'in 3. yasama yılı içinde birçok kâtiplik görevlerinde bulunmuştur. Edibe Sayar'ın bu kâtiplik görevleri şu şekilde olmuştur:

---

⁷³ TBMMZC, V/10, s. 76, (Ek1-2)

⁷⁴ TBMMZC, VII/10, s. 345, (Ek1-2)

⁷⁵ TBMMZC, XIV/10, Ankara, 1956, s.26.

⁷⁶ TBMMZC, XIV/10, s.29-30.

⁷⁷ TBMMZC, VIII/10, Ankara, 1955, s.21-22.

⁷⁸ TBMMZC, VIII/10, s.286.

13.01.1956 tarihinde saat 15:05'de yapılan birleşimin 1. celsesinde kâtip olarak yer almıştır.⁷⁹

23.01.1956 tarihinde saat 15:00'da başlayan birleşimin 1. celsesinde kâtiplik görevinde bulunmuştur.⁸⁰

25.01.1956 tarihinde saat 15:05'de gerçekleşen birleşimin 1. celsesinde görev alan katiplerden biri olmuştur.⁸¹

27.01.1956 tarihinde yapılan Meclis'in 3. yasama yılı 29. birleşimi tutanaklarında sabık zabıt hulasasında kâtip olarak görev yapmıştır.⁸²

06.02.1956 tarihinde yapılan 33. birleşimde saat 15:07'deki 1. celsede kâtiplik görevinde bulunmuştur.⁸³

08.02.1956 tarihinde gerçekleşen birleşimin 1. celsesinde görev yapan katiplerden biri olmuştur.⁸⁴

10.02.1956 tarihinde yapılan birleşimde saat 15:07'de başlayan 1. celsede kâtip olarak yer almıştır. Ayrıca aynı birleşimde bulunan sabık zabıt hulasasında da kâtip olarak bulunmuştur.⁸⁵

Edibe Sayar, 13.02.1956 tarihinde yapılan birleşimde sabık zabıt hulasasında⁸⁶ ve 25.02.1956 tarihinde gerçekleşen Meclis'in 3. yasama yılının 44. birleşiminde saat 10:20'de başlayan 1. celsede görev yapan iki kâtipten birisi olmuştur.⁸⁷ Ayrıca aynı birleşimin 15:20'de başlayan 2. celsesinde de kâtip olarak Meclis'te bulunmuştur.⁸⁸

26.02.1956 tarihinde Meclis'te milletvekilleri 45. birleşim için toplanmışlar ve bu birleşimin sabık zabıt hulasasında Edibe Sayar da kâtip olarak yer almıştır.⁸⁹ 27.02.1956 tarihinde milletvekilleri Meclis'in 46. birleşimi için bir araya gelmiş ve birleşimin 10:15'te başlayan 1. celsesi 13:33'de kapanmıştır. 15:10'da başlayan birleşimin 2. celsesi ise 19:00'da kapanmıştır. Edibe Sayar her iki celsede de kâtip olarak görev yapmıştır.⁹⁰

---

⁷⁹ TBMMZC, IX/10, Ankara, 1956, s.63.

⁸⁰ TBMMZC, IX/10, s.224.

⁸¹ TBMMZC, IX/10, s.242.

⁸² TBMMZC, IX/10, s.286.

⁸³ TBMMZC, X/10, s.70.

⁸⁴ TBMMZC, X/10, s.100.

⁸⁵ TBMMZC, X/10, s.133.

⁸⁶ TBMMZC, X/10, s.165.

⁸⁷ TBMMZC, X/10, s.697.

⁸⁸ TBMMZC, X/10, s.729-759.

⁸⁹ TBMMZC, X/10, s.798.

⁹⁰ TBMMZC, X/10, s.927-957.

28.02.1956 tarihinde gerçekleşen Meclis'in 47. birleşiminin sabık zabıt hulasasında Edibe Sayar kâtip olarak bulunmuştur.⁹¹ 28.03.1956 tarihinde yapılan birleşimde yine Edibe Sayar sabık zabıt hulasasında kâtiplik görevi yapmıştır.⁹²

18.04.1956 tarihinde milletvekilleri 55. birleşim için bir araya gelmişler ve bu birleşimin 1. celsesinde⁹³ ve 09.05.1956 tarihinde 63. birleşimin sabık zabıt hulasasında da kâtiplik görevinde bulunmuştur.⁹⁴

Edibe Sayar, 16.05.1956 tarihinde Meclis'in 64. birleşiminin sabık zabıt hulasasında⁹⁵ ve 28.05.1956 tarihinde gerçekleşen 69. birleşimin 1. celsesinde kâtip olarak görev yapmıştır.⁹⁶

30.05.1956 tarihinde milletvekilleri Meclis'in 70. birleşimi için bir araya gelmiş ve saat 15:00'da başlayan 1. celsede Edibe Sayar kâtip olarak görev almıştır.⁹⁷

11.06.1956 tarihinde Meclis'in 75. birleşimi için milletvekilleri toplanmış ve birleşimin 1. celsesi 15:05'de başlamış olup Edibe Sayar kâtip olarak bu celsede görev almıştır.⁹⁸

13.06.1956 tarihinde ise Meclis'in 76. birleşimi gerçekleşmiş ve bu birleşimin sabık zabıt hulasasında ve saat 15:05'de başlayan 1. celsesinde Edibe Sayar kâtiplik yapmıştır.⁹⁹

15.06.1956 tarihinde yapılan Meclis'in 77. birleşiminde 1. celse saat 15:15'de başlamış ve bu celsede kâtip olarak görevde bulunmuştur.¹⁰⁰

18.06.1956 tarihinde milletvekilleri 78. birleşim için bir araya gelmiş ve bu birleşimde sabık zabıt hulasasında kâtiplik vazifesinde bulunmuştur.¹⁰¹

02.07.1956 tarihinde yapılan 84. birleşimin 1. celsesi Saat: 15:00'da başlamış olup bu celsede kâtiplik görevinde bulunmuştur.¹⁰²

04.07.1956 tarihinde gerçekleşen 85. birleşimde ise Edibe Sayar, sabık zabıt hulasasında kâtip olarak yer almıştır. Ayrıca aynı birleşimde Saat: 15:10'da başlayan 1. celsede görev yapan iki kâtipten biri olmuştur.¹⁰³

---

⁹¹ TBMMZC, X/10, s.1048.

⁹² TBMMZC, X/10, s.1339-1340.

⁹³ TBMMZC, XI/10, Ankara, 1956, s.115.

⁹⁴ TBMMZC, XI/10, s.308-309.

⁹⁵ TBMMZC, XI/10, s.330.

⁹⁶ TBMMZC, XI/10, s.485.

⁹⁷ TBMMZC, XI/10, s.507.

⁹⁸ TBMMZC, XII/10, Ankara, 1956, s.274.

⁹⁹ TBMMZC, XII/10, s.296-298.

¹⁰⁰ TBMMZC, XII/10, s.338.

¹⁰¹ TBMMZC, XII/10, s.358.

¹⁰² TBMMZC, XIII/10, Ankara, 1956, s.10.

06.07.1956 tarihinde gerçekleşen Meclis'in 86. birleşiminde 1. celse saat: 15:10'da başlamış olup Edibe Sayar bu celse ile sabık zabıt hulasasında kâtip olarak bulunmuştur.¹⁰⁴

Edibe Sayar, 09.07.1956 tarihinde gerçekleşen 87. birleşimde sabık zabıt hulasasında kâtip olarak bulunan iki kâtip üyesinden biri olmuştur.¹⁰⁵

16.07.1956 tarihli 90. birleşimde Edibe sayar Saat 15:10'da başlayan 1. celsede kâtip olarak görev yapmıştır.¹⁰⁶

15.08.1956 tarihinde yapılan 91. birleşimde Edibe Sayar sabık zabıt hulasasında yer alan iki kâtip üyesinden biridir.¹⁰⁷

22.08.1956 tarihli 96. birleşimin Saat: 10:10'da başlayan 1. celsesinde Edibe Sayar kâtiplik yapmıştır.¹⁰⁸

23.08.1956 tarihinde milletvekilleri 97. birleşim için toplanmışlar ve bu birleşimin 1. celsesinde Edibe Sayar kâtip olarak bulunmuştur.¹⁰⁹

24.08.1956 tarihinde Meclis'in 98. birleşimi gerçekleşmiş ve birleşimin 1. celsesi saat: 10:10'da ikinci celsesi ise Saat: 17:05'de başlamıştır. Bu celselerin ikisinde de Edibe Sayar, kâtip olarak Meclis'te görev yapmıştır.¹¹⁰

25.08.1956 tarihli 99. birleşimde ise Edibe Sayar, sabık zabıt hulasasında yer alan iki kâtip üyesinden biri olurken aynı zamanda saat 10:10'da açılan 1. celsede de kâtiplik yapmıştır.¹¹¹

27.08.1956 tarihinde Meclis'in 100. birleşimi için milletvekilleri bir araya gelmiş ve bu birleşimde Edibe Sayar, sabık zabıt hulasasında ve Saat 10:10'da açılan 1. celsede kâtip olarak yer almıştır.¹¹²

Bir sonraki birleşim ise 28.08.1956 tarihinde yapılmış ve bu birleşimin sabık zabıt hulasasında yine Edibe Sayar'ın kâtip olarak bulunduğu görülmektedir.¹¹³ 01.11.1956 tarihinde Meclis'in 10. döneminin 4. yasama yılının 1. birleşimini yapmak

---

¹⁰³ TBMMZC, XIII/10, s.50-54.

¹⁰⁴ TBMMZC, XIII/10, s.94-95.

¹⁰⁵ TBMMZC, XIII/10, s.127-129.

¹⁰⁶ TBMMZC, XIII/10, s.317.

¹⁰⁷ TBMMZC, XIII/10, s.367-368.

¹⁰⁸ TBMMZC, XIII/10, s.560.

¹⁰⁹ TBMMZC, XIII/10, s.592.

¹¹⁰ TBMMZC, XIII/10, s.624-649.

¹¹¹ TBMMZC, XIII/10, s.676-677.

¹¹² TBMMZC, XIII/10, s.708-734.

¹¹³ TBMMZC, XIII/10, s.790.

üzere milletvekilleri Meclis'te toplanmışlar ve Edibe Sayar, bu birleşimde saat 15:15'de açılan 1. celsede görev alan üç kâtipten biri olmuştur.¹¹⁴

Bu bilgilerden, Edibe Sayar'ın, Meclis'in 10. döneminin 3. yasama yılında birçok kâtiplik görevinde bulunduğu görülürken 4. yasama yılında ise sadece ilk birleşimin açılışında kâtiplik görevinde bulunduğu görülmektedir.

---

¹¹⁴ TBMMZC, XIV/10, Ankara, 1956, s.4.

SONUÇ

05.12.1934 tarihinde Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun da değişiklik yapılmasıyla kadınlara seçme ve seçilme hakkı verilmiştir. Kadınlara verilen bu haktan sonra ilk milletvekili genel seçimi 1935 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu genel seçimde Meclis'e 17 kadın milletvekili seçilmiştir. Fakat 2 Mayıs 1954 tarihinde yapılan 10.dönem milletvekili genel seçimlerine kadar Zonguldak ilinden kadın milletvekili çıkmamıştır. Demokrat Parti'den Zonguldak milletvekili seçilen hukukçu ve yazar Edibe Sayar, Zonguldak'ın ilk kadın milletvekili olmuştur.

Edibe Sayar, Meclis'in 1. yasama yılında Dilekçe Komisyon Üyeliği, 2. yasama yılında Maarif Komisyon Üyeliği, 3. yasama yılında TBMM Başkanlık Divanı Kâtip Üyeliği ve 4. yasama yılında Adliye Vekâleti Komisyon Üyeliği ve Bütçe Encümeni Tasnif Heyeti Üyeliği yapmıştır.

Edibe Sayar'ın kanun teklifleri hakkında 4 konuşması ve farklı günlerde yapılan 36 birleşimde kâtiplik görevleri bulunmaktadır. Bu kâtiplik görevleri genel olarak birleşimlerin 1. celselerinde olsa da 2. celsede kâtip olarak yer aldığı da olmuştur. Ayrıca, bazı celselerde sabık zabıt hulasalarında da kâtip olarak bulunmuştur.

Meclis'te Edibe Sayar, 5 kanun teklifinde bulunmuş olup bunların ilki Neşir Yoluyla veya Radyo ile İşlenecek Bazı Cürümler ile ilgili 6334 sayılı kanunun 1. maddesinin 3. fıkrasının değiştirilmesi hakkında olmuştur. Bu kanun ile tecavüze uğrayan kadın ve çocukların basında teşhir edilmelerinin önüne geçmeyi amaçlamıştır. Daha sonra bu kanun teklifinin Basın Kanunu içerisinde yer almasının daha uygun olacağı düşüncesiyle kanun teklifini geri çekmiş ve aynı kanun teklifini 5680 Sayılı Basın Kanunu'nun 33. maddesinin değişiklik yapılması şeklinde sunmuştur. Bu kanun teklifi Meclis'te müzakereler sonucunda kabul edilmiştir. Edibe Sayar'ın diğer kanun teklifleri ise; Hususi otomobillerden vergi alınması ve alınan bu vergiden elde edilen ücretin Çocuk Esirgeme Kurumuna verilmesi, Eczacılar ve Eczaneler ile ilgili 6197 Sayılı Kanun'un 36. ve 37. maddelerinde değişiklik yapılması ve 1219 sayılı kanuna ek olarak "*Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrası*" hakkındaki kanun teklifleri olmuştur.

Önergeleri ise; Kadın ve çocuklara karşı yapılan tecavüz olaylarına ait gazetelerde çıkan haberler hakkında Adliye Vekaleti'ne sunduğu soru önergesi, Neşir Yolu ile veya Radyo ile İşlenecek Bazı Cürümler hakkındaki 6334 sayılı kanunun 3.

fıkrasının değiştirilmesi ile ilgili daha önce sunduğu kanun teklifinin geri çekilmesi ile ilgili, İşçilere Hafta Tatili ve Genel Tatil Günlerinde Ücret Verilmesi ile ilgili ve Korunmaya Muhtaç Çocuklar ile ilgili 5387 sayılı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifinde değişiklikler üzerine olmuştur.

Bir milletvekili olmanın yanı sıra hukukçu ve yazar olan Edibe Sayar, basında çıkan tecavüz hadiselerinde mağdurların teşhir edilmesinin önüne geçmek için çaba sarf etmiştir. Edibe Sayar'ın bu çabasında yazar ve bir kadın olması etkili olmuştur. Ayrıca Edibe Sayar; işçilerin, eczacıların, yardıma muhtaç kadın ve çocukların da problemlerine kayıtsız kalmayarak onların savunuculuğunu yapmıştır.

KAYNAKÇA

1- Resmi Yayın ve Tutanaklar

Resmî Gazete, 11 Kanun-u Evvel 1934, Sayı: 2877.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi (TBMMZC)

2- Gazeteler

Vatan

3- Kitaplar

TBMM, **TBMM Albümü 1920-2010 (Cilt 2)**, Ankara 2010.

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), **Türk Parlamento Tarihinde Kadın Parlamenterler 1935-2009**, Ankara, 2009.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), **Milletvekili Genel Seçimleri 1923-2011**, Ankara, 2012.

4- Makaleler

AYDIN, Mehmet, “*Türkiye'nin İlk Kadın Milletvekillerinden Samsun Milletvekili Meliha Ulaş*”, **History Studies**, VI, S.1, (2014), s.29-39.

ÇANAK, Erdem, “*TBMM'deki İlk Kadın Milletvekillerinden Esma Nayman ve Meclis'teki Faaliyetleri*”, **Asia Minor Studies**, S.7, (2016), s.26-41.

ÇOLAK, Filiz, “*Demokrat Parti Dönemi'nde TBMM'deki Kadın Milletvekilleri ve Meclis Faaliyetleri (1950-1960)*”, **Tarih Okulu Dergisi**, S.32, s.115-158.

ERDOĞAN, Nevzat, “*Muş'un İlk Kadın Milletvekili, Nermin Çiftçi (1924-2003)*”, **Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, III, S.1, (2015), s.9-32.

SARISAMAN, Sadık, “*Antalya'nın İlk Kadın Milletvekili Türkan Örs Baştuğ'un 5. Dönem TBMM'deki Faaliyetleri*”, **Historical Studies International Journal of History**, XII, S. 4, (2020), s. 2143-2159.

SARISAMAN, Sadık, “*Trabzon'un İlk Kadın Milletvekili Seniha Hızal'ın TBMM'deki Faaliyetleri*”, **Atatürk Yolu Dergisi**, S. 67, (2020), s. 403-427.

SARISAMAN, Sadık, “*Erzurum'un İlk Kadın Milletvekili Nakiye Elgün'ün 5. Dönem TBMM'deki Faaliyetleri*”, **Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, S.22 (TBMM'nin 100. Yılı ve Millî İrade Özel Sayısı), (2020), s. 92-115.

SERTEL, Savaş, “TBMM’de Bir Cumhuriyet Aydını: Dr. Fatma Memik”, **Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, S. 32, (2015), s.193-204.

SEZER, Ayten “Türkiye’deki İlk Kadın Milletvekilleri ve Meclis’teki Çalışmaları”, **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, XIV, S.42, (1998), s. 889-905.

TOPÇU, İlyas, “Demokrat Parti’li Kadın Milletvekilleri ve Meclis’teki Faaliyetleri (1950-1960)”, **Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, S.17, s.143-162.

YAŞAR, Selman, “Türkiye’nin İlk Kadın Milletvekillerinden Benal Nevzat (İştar) Arıman”, **Pursuit of History**, II, S.4, (2010), s. 203-212.

5- Elektronik Kaynaklar

https://www5.tbmm.gov.tr//develop/owa/milletvekillerimiz_sd.sonuc?p_donem=&adi=&soyadi=&il=ZONGULDAK&parti=&kelime= Erişim Tarihi: 20.08.2021.

<https://www.ysk.gov.tr/tr/milletvekili-genel-secim-arsivi/2644> Erişim Tarihi: 20.08.2021.

https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d10/HT_2207_1_10.pdf Erişim Tarihi: 15.08.2021.

https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d10/SM_2207_1_10.pdf Erişim Tarihi: 15.08.2021.

EKLER

10. Dönem
2209

OTURDUĞU YER [*]	
ANKARA'DA	DIŞARIDA
Söğüt Caddesi, Mithat Apartmanı kat. 2 Yenimahalle	
Telefon :	Telefon :

[*] Adres değiştirilince vakit geçirilmeden Unvanı Kâtipliğe bildirilmesi rica olunur.

TERCÜMEHAL (Kısa)

İntihap dairesi	Zonguldak	Evlilik durumu ve kaç çocuğu bulunduğuna	Evlilik bir çocuklu
Adı ve soyadı	Edibe Sayar	Menur ile seçimin evreki son durumu	—
Bahasına ve unvanın adı	Hakikat ve Halkın Gici	İntihap derecesi ve son maaşın aldığı tarih	—
Doğduğu yer ve tarihi	1328 Paşabaşı	Menur değilse seçimin evreki son durumu	Avukat
Tabii	Hukuk mezunu	Evlilik davalarında Mebus seçilmiş ise derece ve intihap dairesi	—
Bildiği dil	Fransızca	Yeterli Subay ile sınıfı, rütbesi ve sicil numarası	—
İhtisas	Avukat	Kayıtlı bulunduğu Askerlik şubeleri ve numaraları	—
Eserleri	—	Seçim zamanı tarihi	5 . 5 . 1954
İlim rütbesi	—	Kaç rey ile mebus seçildiği	130302
İşi ve gücü	Zonguldak mebusu	Meclise katılma tarihi	14 . 5 . 1954

1328 Paşabaşı doğumuyum . İlk tahsili Zonguldak'ta orta ve liseyi İstanbul Pangaltı , Notre Dame de Sion ve Fransız lisesinde ikmal ettikten sonra 1939 da Ankara Hukuk Fakültesinde mezun oldum . Zonguldak'ta stajımı yaparak hakimler sınavını geçtim .

Bilhassa , mebus hayatına atıldım . Biriki yıldan beri muhtelif dergi ve gazetelerde istisnai , Edebi ve siyasi konularda makalelerim inşaa etmekteyim .

Kadınlar dergisi ve Fransızcadan adapte ettiğim piyes ve şecirleri temâil edilmekte .

Sevceklereberi Hazır Cemiyetlerinde çalışmaktayım . Zonguldak'ta , yarıdan Sevceklere Berizi ve yeni teşkilat komisyon başkanlığına Türk Kadınlar Birliği başkanlığını yaptım . Avukatlık stajım da ikmal etmiş bulunuyorum .

Edibe Sayar

Ek-1: Edibe Sayar'ın Tercüme-i Hal Kâğıdı
(https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBM M/d10/HT_2207_1_10.pdf Erişim Tarihi: 15.08.2021)

Zonguldak İli

Milletvekili Seçilmiş Olanlara Ait
TUTANAK

Örnek No. : VI
Mad. 66 - 8 117/son. FK

Adı ve Soyadı	Doğum yeri ve tarihi	Meslek veya sanatı	ALDIĞI OYLAR		Seçmenlerin Sayısı	Oylarını kullananların sayısı	Seçimi hakkında itiraz ve şikâyet olup olmadığı	Düşünceler
			Rakamla	Yazı ile				
Edibe Sayar	Safranbulu 1328	Avukat	130302	Hizmetbin Üçyüzsiki	222255	197962	Yoktur	

Milletvekili seçimi kanunu gereğince ilimizde yapılan seçim sonunda **(130302)** oy ile **Edibe Sayar** ilimiz Milletvekilliğine seçilmiş olduğuna ilişkin bu tutanak kurulamız tarafından kendisine verilir. **5 / 5 / 2014**

 Üye **F. Fehmi Süzen** Üye **Kasım Vardal** Üye **Fahri Bıçak** Üye **Nezhat Barutçu** Üye **Mastara Oral**

Üye **Şükrü Fıkseker** Üye **Hüseyin Yazıcı** Üye **Recai Alparsalan** Üye **Cemil Kültürk** Üye **Fazıl Sumer (Bulunmadı)**

NOT : Başkan ve üyelerin imza edecekleri yerlerin üstüne aynı aynı adlarıyla soyadları yazılacaktır .

Ek-2: Edibe Sayar'ın Milletvekili Seçilmesine Dair Mazbatas1

(<https://www.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBM>
M/d10/SM_2207_1_10.pdf Erişim Tarihi: 15.08.2021)

